

Asia: VN/27638/2020

Lausuntopyyntö sote-tiedonhallinnan linjauksiin

Lausunnonantajan palautteet

Ovatko sote-tiedonhallinnan linjaukset sopivalla tarkastelutasolla?

Kyllä

Kommentoi halutessasi linjausten tarkastelutasoa sanallisesti:

-

Ovatko sote-tiedonhallinnan linjaukset riittävät ja kattavat?

Kyllä

Kommentoi halutessasi linjausten kattavuutta sanallisesti:

Linjauksia tehdään palvelun järjestäjän, palveluntuottajien, kansallisten toimijoiden ja tietojärjestelmätoimittajien hyödynnettäväksi. Viranomaiset ovat kansallisia toimijoita, mutta ehdotamme, että nämä tahot mainittaisiin tässä kuitenkin vielä erikseen.

Puuttuuko linjauksista oleellisia seikkoja tai näkökantoja?

Kyllä

Kommentoi halutessasi linjausten puutteita sanallisesti:

Useamman linjauksen kohdalla on tärkeää huomioida myös kansainvälinen ulottuvuus.

Tukevatko linjaukset sote-uudistuksen toimeenpanoa?

Kyllä

Kommentoi halutessasi sanallisesti linjausten hyötyä sote-uudistuksen toimeenpanoon:

-

Tukevatko linjaukset muuta toimeenpanohankkeiden suunnittelua, toteuttamista ja seurantaa?

Kyllä

Kommentoi halutessasi sanallisesti linjausten hyötyä muulle suunnittelulle ja toimeenpanolle:

-

Anna palautetta linjaukseen 1:

Ehdotamme, että linjaukseen lisätään myös kansainvälinen taso. Osassa tiedonhallinnan kokonaisuuksia on välttämätöntä huolehtia kansainvälisestä kontekstista ja välttää päällekkäistä tai ristiriitaista tekemistä.

Ehdotus muotoilusta: Kansallisia, alueellisia ja paikallisia ratkaisuja tulee kehittää yhteistyössä ottaen huomioon yhteentoimivuuden EU-tason säädösten ja ratkaisujen kanssa sekä välttää päällekkäistä tekemistä.

Anna palautetta linjaukseen 2:

Yhteentoimivuus on käsitteenä laaja-alainen. Semanttisen tason yhteentoimivuutta voidaan edistää. Useassa tapauksessa hyötyjen saavuttaminen kuitenkin edellyttää myös oikeudellista ja organisatorista yhteentoimivuutta, mikä onkin kehittämisessä keskeistä varmistaa. Erityisesti julkishallinnon tasolla on tarve varmistaa organisatorinen yhteentoimivuus eli tapa, jolla julkishallinnon organisaatiot ja viranomaistoimijat sovittavat yhteen vastuualueidensa toimintaprosessit hyödyllisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Lopulta kyse on toimintatavoista ja niihin liittyvän muutoksen johtamisesta.

Ehdotamme, että tässä kohdassa tuodaan esiin vahvemmin tietovarantojen yhteentoimivuuden varmistaminen (eli tietojen hyödyntämistä ja vaihtoa eri tietojärjestelmien välillä siten, että tietojen merkitys ja käytettävyys säilyvät).

Myös yhteen toimivuuteen liittyy kansainvälinen näkökulma. Ehdotamme kuvaukseen täsmennystä seuraavasti: Valtakunnallinen sote-tiedonhallinnan lähtökohtana pitää olla yhdenmukaiset käsitteet, tietosisällöt, luokitukset, koodistot ja toimintaperiaatteet kansalliselta tasolta alueelliselle ja yksittäisen palveluntuottajan tasolle. Käytännöt, joita kehitetään eivät saa olla ristiriidassa kansallisesti tai kansainvälisesti sovittujen kanssa.

Anna palautetta linjaukseen 3:

Tulkitsemme niin, että linjaus koskee palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta, missä tiedonhallinnan näkökulmaa rajoittuu sähköiseen asiointiin. Ehdotamme kuvauksen uudelleen muotoilua ja laajentamista siten, että tavoitteena tulee olla sote-tietojen saatavuus ja saavutettavuus riippumatta siitä, mitä palvelukanavaa palveluiden tuottamisessa ja asiointissa käytetään (eli tiedot saatavilla ja saavutettavissa palvelukanavariippumattomasti

Anna palautetta linjaukseen 4:

-

Anna palautetta linjaukseen 5:

Tässä toivoisimme tarkemmin määriteltävän ja tuotavan esille, koskeeko linjaus nimenomaisesti julkisen järjestäjän vastuulle kuuluvia hyvinvointipalveluita vai myös mahdollisesti muita hyvinvointipalveluita.

Linjaus luotettavasta tiedosta on tärkeä. Luotettavaa hyvinvointi- ja terveystietoa sekä tietoa palveluista tarvitaan myös muilla tasoilla, kuin asiakkaan tasolla. Ehdotamme, että asiakkaan lisäksi voisi käyttää tiedon tarvitsija-termiä.

Ehdotamme linjaukseen täsmennystä seuraavasti: Asiakkaille ja muille tietoa tarvitsevalle on tarjottava luotettavaa hyvinvointi- ja terveystietoa sekä tietoa hyvinvointi- ja sotepalveluista.

Ehdotamme kuvaukseen täsmennystä seuraavasti: Asiakkaille ja muille tietoa tarvitsevalle tarjotaan luotettavaa hyvinvointi- ja terveystietoa sekä tietoa palveluista ja niihin liittyvistä tietosuojaperiaatteista. Asiakkaalle tarjotaan asiakas- ja palveluohjausta palveluiden piiriin pääsemiseksi.

Anna palautetta linjaukseen 6:

-

Anna palautetta linjaukseen 7:

Ehdotamme kuvaukseen ammattihenkilön täydennystä seuraavasti: Ammattihenkilöiden käytössä tulee olla ratkaisut, jotka näyttävät tarvittava ja ajantasaiset asiakas/potilastiedot ja tuottavat asiakaskohtaisesti räätälöityjä toimintaohjeita yhdistämällä valtakunnallisesti tallennettua rakenteista potilas/asiakastietoa päätöksentuen ajantasaiseen ja näyttöön perustuvaan kansalliseen tietopohjaan (esim. tietokannat).

Kirjauksella tarkoitamme mm. herätteitä lääkevalmisteita koskeviin tietoihin (kuten riskilääkeluokitukset, farmakogeneettiset tiedot, lääketurvamateriaalit, jne...), joita on tallennettuna lääketietoja sisältäviin tietokantoihin ja muihin tietovarantoihin.

Edellinen vaatii, että kansalliset toimijat varmistavat tietojen saatavuuden ja saavutettavuuden eli tietopohjan, mikä tarvitaan päätöksenteon tuen järjestelmien pohjaksi. Tietopohjan ylläpito ja päivitysfrekvenssi tulee olla tarkoituksenmukainen.

Anna palautetta linjaukseen 8:

-

Anna palautetta linjaukseen 9:

-

Anna palautetta linjaukseen 10:

-

Anna palautetta linjaukseen 11:

Ymmärrämme, että linjauksella tavoitellaan mittareiden avulla koottua tietopohjaan. Käsitksemme mukaan linjauksen tulisi koskea johtamista, ohjausta ja valvontaa.

Ehdotamme tämän myötä linjaukseen täsmennystä seuraavasti: Ohjauksessa, valvonnassa ja tiedolla johtamisessa käytetään kansallisiin mittareihin perustuvaa tietopohjaa ja tilannekuvaa alueiden vertailun mahdollistamiseksi.

Lisäksi ehdotamme kuvaukseen täsmennystä seuraavasti: Ohjauksen, valvonnan ja tiedolla johtamisen lähtökohta on tietopohja ja tilannekuva, joka on koottu yhteisesti sovittujen kansallisten mittareiden avulla. Näin varmistetaan tietojen vertailukelpoisuus palvelutuottajien ja eri alueiden välillä. Alueellisia mittareita voidaan käyttää ja kehittää täydentämään kansallista tietopohjaa. Kansallisten ja alueellisten mittareiden osalta tulee varmistaa, että mittaamisella pyritään yhteisesti sovittujen ja vastavuoroisesti hyödyllisten tavoitteiden saavuttamiseen – eikä alueellisten mittareiden käyttö johda osaoptimointiin.

Anna palautetta linjaukseen 12:

-

Anna palautetta linjaukseen 13:

-

Anna palautetta linjaukseen 14:

-

Anna palautetta linjaukseen 15:

-

Anna palautetta linjaukseen 16:

-

Anna halutessasi muuta yleistä palautetta sote-tiedonhallinnan linjauksiin:

Linjaukset ohjaavat tiedonhallinnan kehittämistä myös lääkehuollossa. Huomioiden myös tämä näkökulma, ehdottaisimme määrittelyiden ja termien käytön tarkentamista siten, että linjaukset tulee toimeenpantua myös tässä kansallisessa kehittämisessä. Esimerkiksi riippuen siitä onko kyse asiakas- ja potilastiedoista vai muun tyyppisistä tiedoista, voi esim. asiakas tulla määriteltyä hyvin eri tavalla. Lisäksi toimijoiden (palvelunjärjestäjä, -tuottaja, ammattihenkilö, asiakas, kansallinen toimija) osalta menevät ehkä jossain määrin sekaisin vastuut, jotka liittyvät (i) tiedontuottamiseen ja hallintaan ja (ii) tiedon hyödyntämiseen. Ehdotamme, että linjauksissa fokusoidutaan tiedon tuottamiseen ja hallintaan.

Lopuksi tuomme esiin huomion, että Valtiovarainministeriön yhteistyössä sidosryhmien kanssa laatimissa ehdotuksissa tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisiksi tavoitteiksi on tarkoituksenmukaisia tavoitteita myös sote-tietoon liittyen.

Tahvanainen Heidi
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea